

Slovenska beseda

Uredništvo in uprava: Beethovnova ulica šte. 6 - Čekovni račun šte. 17.152 - Izhaja mesečno - Naročnina: Letno 20 din, polletno 10 din

Številka 1

V Ljubljani, 7. marca 1939

Letnik III

Društvo „Slovenska beseda“ ustanovljeno

Občni zbor, ki se je vršil v nedeljo, dne 26. februarja, se je pretvoril v veliko manifestacijo za politično toleranco in kulturno strpnost. — Za predsednika je bil izvoljen g. dr. Janko Köstl

V pravilih novoustanovljenega društva «Slovenska beseda» je njegov namen formuliran tako-le:

- zbirati in raziskovati dejstva in pojave sodobnega gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja, zlasti dejstva in pojave, ki pospešujejo razvoj našega javnega življenja v smeri narodnega zedinjenja in ki ga v tej smeri ovirajo;
- pospeševati med svojimi člani stvarno ekonomsko in socialno znanje in vzbujati zanimanje za proučevanje gospodarskih, socialnih in kulturnih problemov;
- propagirati med člani in na zunanje načelo medsebojne strpnosti, predvsem v kulturnih vprašanjih.

Namen novega društva torej nima nobene politično-strankarske strankarske funkcije niti pretenzije; novo društvo torej ne more biti nova slovenska politična stranka.

S sredstvi novega društva hočemo predvsem vnesti nova pota v politično-izobraževalno delo v najširšem smislu med naprednimi Slovenci. To je nujno baš v sedanjih težkih razmerah, ki so se razvile zaradi tega, ker takega skupnega politično-izobraževalnega dela doslej ni bilo med naprednimi Slovenci. To delo se je dejansko razvijalo preveč v senci politično-strankarskih interesov in namenov posameznih skupin.

Pravilno politično-izobraževalno delo v najširšem smislu mora predvsem vzgajati zdravo in trezno razmišljanje in razumevanje za osnovne in skupne koristi, ki se tičejo vseh brez razlike na levo in desno. Na raznih koncih se danes piše in govori o potrebi osredotočenja vseh sil (koncentracije), toda večji del teh znanilcev noče doumeti, da mora vsak, četudi z lastnimi žrtvami, pomagati ustvariti odnose, ki bodo tako koncentracijo lahko mogli pripraviti.

Potrebno je v svojih članih, prijateljih in simpatizerjih razvijati zdravo razumevanje za splošna politična vprašanja, t. j. za

gospodarske, socialne in kulturne potrebe našega naroda, naprednih Slovencev in lokalnih interesov. Vzgojiti jih je treba tako, da bo vsak izmed nas znal trezno presojati in sodelovati v javnem udejstvovanju kot značajan, napreden Slovenec in kot Jugoslovian.

Nujno je, da se vsak poedinec usposobi strokovno za pravilno razumevanje javnih vprašanj ali celo za izvrševanje funkcij v javnem življenju. Koristno bo, ako bo taka vzgoja pridobila slehernega tudi za delo v kolektivu. Ne bo pa to dovolj.

Javno udejstvovanje, ako hoče biti koristno celoti, mora biti zgrajeno na odnosih, ki so prežeti z duhom strpnosti, osebnega spoštovanja in medsebojnega sporazumevanja, in ki so daleč od osebnega koristoljublja. Tudi to spada v naše politično-izobraževalno delo.

Tako hočemo sodelovati pri ustvarjanju skupnih ciljev vseh Slovencev, ki imajo dobro voljo in poštene namene.

Prepričani smo, da bomo s tem politično-izobraževalnim delom pomagali ustvarjati družabne razmere v našem malem narodu, ki bodo dale temelje boljsemu, koristnejšemu in bolj složnemu strankarsko-političnemu izživljanju. V tem obsegu more naše delo imeti tudi svoj posreden pomen in vpliv na obliko in vsebino slovenske praktične politike.

Posebno v današnjih dneh stojimo Slovenci pred kopico vprašanj, ki so vsem in vsakemu brez ozira na svetovno-nazorsko prepričanje enako težka, koristna in potrebna. So to skupne gospodarske, socialne, narodno-obrambene kulturne potrebe vseh Slovencev. Zato je treba ustvariti odnose, da se bodo lahko vsi Slovenci znašli okrog ene mize pri takih vprašanjih. V preteklih dvajsetih letih izživljanja v naši samostojni skupni državi niso mogli Slovenci ustvariti takega sožitja. Nalogi, da pomagamo ustvariti pogoje za tako sožitje, je tudi namenjeno naše politično-izobraževalno delo.

Dr. Janko Köstl.

vseh prisotnih, nakar preide k volitvi predsednika novega društva.

K besedi se oglasi dr. Dinko Puc, ki ga zborovalci navdušeno pozdravijo. Poudarjal je smernice, ki naj vodijo zborovalce pri izbiri predsednika, zlasti da naj bo novi predsednik neoporečen v vsakem oziru, naj bo agilen, odločen in vztrajen in ker so to predvsem lastnosti mladosti, naj bo tudi mlad. Vse te lastnosti so združene v osebi dr. Janka Köstla, podpravnatelja Pok. zavoda v Ljubljani. Zborovalci so ta predlog sprejeli enodušno in z viharim dolgotrajnim odobravanjem.

Predsedstvo prevzame nato takoj dr. Köstl, ki stopi na oder burno pozdravljen. Zahvali se iskreno zborovalcem za izkazano zaupanje in poudarja, da je uverjen, da bo naletel pri izvrševanju svoje naloge vsepovsod na razumevanje ter podporo. Mladost in voljo za doseg družbenih ciljev ima, zato stopa pogumno naprej.

Zbor preide nato na volitev novega odbora. Član pripravljalega odbora g. Vlahovič V. predlaga listo odbora, ki je sestavljena tako, da so zastopani vsi sloji in zlasti tudi podeželski kraji. V odbor so bili nato izvoljeni soglasno:

Dr. Dinko Puc, Korun Milan, Jug Stanko, Vlahovič Vili, Mlejn Rajko, Marn Josip, Mihelčič Ivan, Fajdiga Hinko, Kovačič Anton, Šetina Rajko, Soklič Matko, Vidic Avgust, Vidmar Jakob, Dovžan Ivan, Podpac Rudolf, Jelčič Angelo, Perko Matija, Murn Rudolf, Kušar Jakob, Medved Ivan, Dolenec Karol, Lavtizar Ivan, Globevnik Ivan, Peruci Ladislav, Ček Ivan, Maurič Ivan, Petrič Alojzij, Cedilnik Viktor, Sfiligoj Jože, Knez Stanko, Kobal Pavel, Ražem Andrej, Zevnik Ferdo, Slevec Alojzij, Pele Slavko, Marolt Jože, Kogovšek Maks, Pristav Andrej, Dejak Drago, Jankovič Ivan, Čampa Ivan, dr. Drenovšek Janko, ing. Jež Jože, Majerle Ivo, Vrhovnik Oroslov. — V nadzorstvo pa so bili izvoljeni: dr. Lukan Miroslav, Zupan Ivan, Smerdu Franjo, Lovša Josip, Prime Rudolf, Nejedli Franc. Izvolitev so zborovalci sprejeli z velikim navdušenjem in plaskanjem.

Dr. Korun nato predlaga, naj bi se pooblastil novi odbor, da določi članarino. Po krajši debati se ta predlog sprejme, pri čemer se določa, da naj članarina pri revnejših članih ne bo večja kot 2 din na mesec.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, zaključil predsednik občni zbor s pozivom vsem navzočim, naj gredo čvrsto in pogumno na delo.

Začetek in potek občnega zbora

Izredno velika udeležba in navdušenje zborovalcev sta dokazala, da kljub težkim prilikam vladata v notranjosti naroda še vedno razumevanje in dojemljivost za zdrave gospodarske, socialne in kulturne smernice.

Politične in gospodarske razmere zadnjih let nujno zahtevajo izboljšanje na vseh področjih našega javnega življenja. Raznovidni politični voditelji so sicer obljubovali narodu vse mogoče in celo vrsto novih zakonov, toda obljube so ostale po večini prazne besede. Politične strasti so plamtele vedno hujše in stranke niso izbirale ne sredstev, ne načinov za obračunavanje čestokrat prav starih sporov, ki sedanje generacije že niso več zanimali, prav posebno pa še v Sloveniji. Izginjale so države, menjavale so se meje, padale so dinastije in nastajale nove, vojne so pretresale svet, le naše politično mišljenje je ostalo isto. Stari liberalci in klerikaleci si stojita še vedno nasproti ter se sovražita, dasi že ne vesta več, zakaj se sovražita in od kdaj se sovražita. Drugje po svetu so se sicer vršile borbe za načela svetovnega naziranja, načinjale so se kulturna bojna vprašanja, pri nas pa se v take debate nismo spuščali, ker tako daleč nobena stran ni hotela iti, zato smo vodili osebno politiko, ki je vodila do osebnih napadov in dejanskih obračunavanj. Svoje metode smo zanesli še celo v najvišji forum našega državn-

ljanskega življenja in v narodni skupščini smo Slovenci bili prav navdušeni pristaši take borbe. Predvojna borba obeh «svetovno usmerjenih struj», kakor so jo imenovali, je bila vse prej ko dostojna. Ta način boja smo prenesli potem kot svojo duševno hipoteko v novo državo. Brat je sramotil brata, demunciacije so bile in so še na dnevnom redu, obrekovanje in laž še danes najobičajnejše orožje, tako da so se čestokrat celo Srbi čudili naši bratski metodi.

Danes pa se v vseh vrstah dvigajo osebnosti, ki so mišljenja, da bi mogli tudi Slovenci na strpen način reševati svoja kulturna, politična in gospodarska vprašanja. Izpremeniti način dosedanjega političnega boja, pozabiti stara nasprotstva, pokazati Slovincem pot prave politične tolerance, to zahteva interes nas vseh, interes celokupnega naroda. Višek političnega pojmovanja je zmožnost priznati tudi prednosti političnega nasprotnika. Do tega se Slovenci še nismo mogli povzpeti. Svoječasno smo tudi v literaturi in drugih umetnostih sodili le po politični pripadnosti. Danes je v tem pogledu boljše, v političnem boju pa smo ostali pri sta-

rem. Če nasprotna politična skupina ustvari za narod še tako veliko delo, tega protivniki nikoli ne priznajo. Uničujejo delo nasprotnikovo, a pri tem tudi svoje delo.

Tako je sama po sebi vznikla iz naroda iskrena želja, da se ustvari enotna fronta pozitivno mislečih in pozitivno ustvarjajočih ljudi. Ne ustvarimo nove stranke, poskusimo ustvariti nov pokret, ki naj bi zajel vse plasti našega naroda. Prerodimo naš narod kulturno, politično in gospodarsko! Gotovo je, da po sedanjosti poti ne gre več naprej, da tako le uničujemo samega sebe, da razbijamo slovensko skupnost, da razbijamo mlado Jugoslavijo ter dajemo le pobudo zunanjim sovražnikom, kateri nas bodo, če bomo delali tako še vnaprej, končno popolnoma razbili.

Iz tega mišljenja se je rodila misel «Slovenske besede». Ne kot separatistične organizacije, marveč kot združenja, ki vidi opasnost za Slovenstvo v naših političnih in gospodarskih razmerah, rešitev v reorganizaciji našega javnega življenja v Jugoslaviji, brez katere za Slovence ni bodočnosti.

Brez vsake reklame je pri-

pravljalni odbor sklical za nedeljo dne 26. februarja ustanovni občni zbor

društva «Slovenska beseda».

Že mnogo prej pred napovedano uro je kazalo prihajanje zborovalcev, da bo velika dvorana pri «Levu» težko zadoščala za vse udeležence ustanovnega občnega zbora. In res se je kmalu izkazalo, da je dvorana veliko premajhna, ker zborovalci niso mogli dobiti niti skromnega stojišča in so morali zaradi tega oditi. Poleg velikega števila meščanstva je bilo zbranih tudi mnogo delavcev in kmetov iz ljubljanske okolice. Skoraj vsi večji kraji Slovenije so pa bili zastopani po svojih delegatih.

Zbor je otvoril član pripravljalega odbora dr. Milan Korun, živahno pozdravljen. Po uvodnih formalnostih je pozdravil vse navzoče, ter se jim zahvalil za obilno udeležbo, kakršne si sklicatelji niso nadejali, sicer bi bili zborovanje priredili v večjih prostorih. Posebej je govornik pozdravil delegate iz podeželja, imenoma pa še one iz Štajerske in bivšega župana Lavtizarja iz Kranjske gore. Nato je obrazložil po členih pravila društva. Poudarjal je, da novo društvo ni politično, da pa se sme baviti z aktualnimi kulturnimi, socialnimi ter gospodarskimi vprašanji. Nismo nova politična stranka, temveč pokret. Pravila novega društva so oblastva že potrdila.

Na to dá pravila na glasovanje, ki jih zbor soglasno sprejme ob viharjem odobravanju

Strankarske strasti - slovenska rana

Le brez strankarskih strasti in z izločitvijo protidemokratskih elementov iz javnega političnega življenja, bo mogoče s skupnim političnim delom resnično koristiti lastnemu narodu

Povojne razmere so v slovenskem političnem življenju zaradi svoje neustaljenosti potisnile v ozadje vsa bitna gospodarska in socialna vprašanja. Na politični pozornici sta se v Sloveniji zadnjega polstoletja bojevala za premoč v glavnem le dva nasprotujoča si svetovnonazorna tabora. Dočim je eden izmed teh dveh taborov, temelječ na etičnih načelih znal v glavnem obvarovati in ohraniti ravnovesje med ljudstvom, se je nasprotni tabor odtujil od njega osobito zaradi metod, ki so slehernega pristasa odbijale v notranjosti, dasiravno, je mnogi od njih obdržal zunanji videz pripadništva zgolj zaradi tradicije.

Da je temu tako, je očiten dokaz v tem, da smo se ob zedinjenju znašli Slovenci sicer ob zastopstvu svojih slovenskih zastopnikov v Narodnem veču kot polnopraven in enakovreden suveren del nove državne tvorbe, vendar z najminimalnejšo pripravljenostjo, katera ni vsebovala niti najmanjše prodorne osnove.

Kljub temu, da je pomenilo zedinjenje v bistvu svojega namena rojstvo nove jugoslovanske države, se baš zaradi strankarske politične strasti in pešice političnih pretvarjalcev, ki so si prilastili v zakup napredno miselnost, še do danes niso izravnale lokalne prilike, ki temelje le na privzgojenih običajih in navadah.

Da se po vsem tem narod iz teh razlogov zaenkrat še upira potrebi dojemljivosti za nekaj, kar nam narekuje čas in situacija, v katero so nas privedli dogodki in v kar nas končno sili tudi previdnost do samoohranitve, je razumljivo. Po teh škodljivih političnih prerivanjih v povojni dobi so se pričeli prilastiti liberalni osvojevalci nove vse-mogoče oblike in nazive svojih pretvarjajočih se političnih strank, misleč tako znova zaje-ziti prebujajoči duh ljudskih množic, ki naj bi slepo sledile še nadalje njihovim, s frazami opevanim programom o neki svobodi. Dvajsetletna doba obstoja naše države je v resnici nudila parkrat neovirane možnosti, da bi bile besede njihovih »programa o svobodi« lahko postale živa resnica. Toda vse se je odigravalo v njihovi politični aktivnosti ravno obratno. »Svobodo« so pretvorili v moderno suženjstvo in »napredek« v propadanje blagostanja.

Vse to uprizorjeno samoiskanje izhodišča povojne liberalne stranke s pomočjo kombiniranih političnih tvorb z vsemogočimi nameni in stremljenji ni moglo ustvariti trajne politične moči in vpliva med naprednim slovenskim narodom, ker je bila njih moralna struktura vse kaj drugega, kakor politično izkristalizirana zamisel in zrelo ideološko usmerjena narodna potreba. Iz prvotnega naslova DS, preko petčrkovnih nazivov in navidezno harmonično pobarvanih kolaboracij se je končno deloma zaradi prevelikih osebnih ambicij in deloma zaradi brezbrzičnosti širših plasti naroda izcimila JNS, ki v svoji politični dejavnosti ni storila ničesar drugega, kakor pripravila in odprla pot politični demoralizaciji. Iz tega sledi neizbežen logičen zaključek, da ni so poklicali v življenje te slednje imenovane politične formacije interesi naroda ali kakor se celo čestokrat prerado zatrjuje »politični interesi«, temveč

zgolj nagibi do oblasti zaradi oblasti same.

Da je politična stranka v državi, oživetvorjena s takimi nameni, prej ali slej obsojena h klavnemu poginu — kot ga imamo sedaj najlepšo priliko opaziti — je jasno kot beli dan. — Toda kaj sedaj? Zaradi teh bridkih razočaranj je narod spregledal in proučil logično one situacije, ki bodo v bodoče odločilne za nadaljnja dogajanja. Živo se moramo zavedati, da tvor-ne sile ne nastajajo iz teoretičnega razglabljanja in eksploatacije ljudskega zaupanja, temveč jim dajejo življenje šele prave osnove, katere pa lahko izidejo kot ideja izključno od take strani, ki ni še bila politično kompromitirana.

V tem svojem ambicioznem zaletu so celo vedoma pozabili na bistvene vrednote svojega lastnega narodnega izvora. S polno upravičenostjo lahko mimogrede trdimo, da tisti, ki se povzpne do odločujoče javne funkcije in v tej svoji veljavi pozabi, oziroma zataji prvenstveno vrednost svojega rodnega izvora in gre preko lepo zvenceh fraz v hiperfanatične in v nasilju ustvarjene imenske iznajdljivosti, ne more ustvariti za narod prav nič prida, ker s takim namernim samozatajevanjem na prvi hip podre vrednost svoje moralne kvalitete. (Mnenja smo, da se ne bomo prav nič pregrešili proti državljskim načelom, če trdimo, da ima vsakdo v skupni državni zajednici ne-

omejeno pravico in končno tudi dolžnost vprašati se, katero izmed bitnih vprašanj prednjači: ali izvor ali pripadništvo? Vsekakor sta ta dva pojma ozko navezana drug na drugega in šele oba ustvarjata pozitiven element. Toda kljub temu smo prepričani, da je še vedno častnejše poudarjati in zagovarjati izvor kot pa zatajiti in dajati prednost pripadništvu, katero itak bazira na logičnih zaključkih narodnega stremljenja.) Toda junaki naše politične preteklosti iz propadajočega in osamljenega tabora so se raje vrgli na politično filozofijo in uprizorjati pravcato tekmovanje v iznajdbah novih in modernih političnih nazivov, kot pa reševali propadajočo aktualna gospodarska in socialna vprašanja lastnega naroda. Zato se je tudi napredno slovensko ljudstvo zateklo v danem trenutku k pasivnemu odporu. Spričo teh neovrgljivih dejstev so bili utelešena nesreča za narod in državo. Šele duhovna reakcija, ki je dobila polno moč v volilni borbi pri nas v Sloveniji, je ustvarila tisto zaželjeno evolucijo, ki je prodrla do obisti vseh prizadetih junakov in likvidirala v osnovi vse tisto, kar se je ustvarilo izključno z nasiljem in nečednimi tendencami.

Seveda je to šele prva faza te duhovne reakcije, ki ustvarja v vseh pošteno mislečih naprednih vrstah zaenkrat le eno željo: Popraviti vse tisto, kar se je za-grešilo proti lastnemu narodu! Neopazno smo se tako znašli

pred neizbežno alternativo, katera nam ne dopušča niti oklevati, kaj šele odlašati. Zato lahko podčrtamo samo še eno in edino politično dispozicijo, ki nam je ostala in na podlagi katere se pred nas postavlja sledeča prognoza:

Duh časa in zlasti sedanji položaj, v katerega smo vključeni po svojem narodnem, gospodarskem in socialnem položaju, nam narekuje vsestransko čuvanje in podpiranje vseh tistih vzročnih in bitnih pozitivnih gibalnih sil slovenskega narodnega življa, ki ustvarjajo življenjski dih in dajejo moč slovenski edini kot enakovrednemu delu državne celote. V tej medsebojni strpnosti in tolerantnosti do vseh političnih vprašanj in naziranj ter verskih načel, vidimo do sedaj še vse neoživetvorene pozitivne možnosti, katere lahko vzklijejo kot nepremagljive vrednote za blagostanje našega naroda in uspešno okrepitev državne tvornosti. Vsi dosedanja neupoštevana dobronamerni poizkusi in dragocene preizkušnje so že v precejšnji meri absorbirale in izločile iz aktivnega političnega življenja vse tiste maloštevilne politične bolnike, ki so mislili, da se brez strankarske »načelnosti« sploh ne more in ne sme v vzporedni in ravnopravni politični dejavnosti reševati gospodarskih in socialnih vprašanj v takem pravcu, kakor to dejansko in resnično narekujejo široki interesi naroda.

Baš v tem so v najširšem pomenu zapopadana naša osnovna načela, ki naj bodo jasno vodilo v konstruktivno delo, ki naj doprinese čim več pozitivnih vrednot k reševanju perečih gospodarskih in socialnih vprašanj predvsem med Slovenci kot enakovrednemu in suverenemu delu naše države.

Vzglede nesmotrenega gospodarstva.

Nekaj vzgledov naj navedem o nezdavih pojavih v našem gospodarstvu. Nedavno se je izenčila cena za bencin v vsej državi. Gotovo je to dobra stvar, saj pospešuje avtomobilski promet in motorizacijo sploh. Velikega narodno-gospodarskega pomena je to, toda če bi imel jaz odločati, bi v naši državi predvsem izenačil cene za žito in koruzo (viharno odobravanje). Slovenija potrebuje na leto okoli 7000 vagonov žitaric, kar pomeni, da plačamo pri razliki 50 par kilogramov, 35 milijonov din na leto, pri razliki enega dinarja pa 70.000.000 dinarjev! Preteklo leto se je dogodilo, da smo v Sloveniji jedli najdražji kruh na svetu, dasi smo v državi, ki izvažajo žito v veliki meri.

Druga posebnost je gospodarstvo z našim cementom. Cementni kartel prodaja cement povprečno po 48 din, v inozemstvo pa po 18 din. V praksi znači to, da gradijo naši sosedje ob me-jah utrdbe z našim cementom, ki pa je zanje skoraj 3-krat cenejši kakor ga plačujemo mi.

Takih in sličnih čudovitosti je v našem gospodarstvu še mnogo. Danes naj navedem samo še en vzgled, kako strankarstvo v gospodarstvu škoduje narodnim interesom.

Govornik je nato navajal, da je bila v Ljubljani takrat, ko je bil še on župan, tovarna v slovenskih rokah, ki je zaposlovala okoli 300 delavcev. Bila je pa precej dolžna nekemu denar-nemu zavodu. Takrat so prišli na vrh ravno v času velike gospodarske krize tako imenovani nacionalisti, ki so hoteli izrabiti to priliko, da poženejo to tovarno v konkurz, v glavnem zaradi tega, ker lastniki niso pripadali njihovi politični struji. Zaman se je govornik upiral temu načrtu. Tovarna je morala iti v konkurz, zaradi česar je denarni zavod izgubil 20 milijonov dinarjev. Nato so ustanovili za upravo te tovarne novo družbo, ki so jo sestavili iz samih nestrokovnjakov. Ti so zapravili še nadaljnjih 5 milijonov zavodovega denarja. Potem je pa prišel politični preobrat. Nova struja je premenila gospodarje v tej družbi in dala druge strokovnjake. Ti so izgubili še nadaljnjih 5 milijonov, tako da je vsega skupaj bilo izgube nad 30 milijonov, za kar bi se bilo lahko zgradilo 750 lepih delavskih stanovanj. Ko si končno niso znali več pomagati, so tovarno prodali nekemu protestantskemu Nemcu.

Tako so pomagali nacionalisti, da je slovensko podjetje prešlo v roke Nemca, katoliki pa, da je prišlo v roke protestanta! Z združenimi močmi pa so postavili spet velik kamen v znani most do Adrije!

Vidite, take stvari se ne smejo dogajati in zato nam je potreba načrtnega, smotrnega gospodarstva, v katerem strankarski oziri ne smejo igrati nobene vloge, v katerem bodo na eni strani čuvane koristi podjetnika, na drugi strani pa bo zasigurano delavcu delo proti poštenemu zaslužku, oboji pa bodo v prvi vrsti delali za blagor domovine.

Šibkost Slovenije.

Slovencev nas je nekaj čez en milijon. To ni mnogo, toda ta milijon bi lahko pomenil mnogo več, ako bi ne bil med seboj tako razprt, razcepljen in razbit. En milijon odločnih in dobro povezanih ljudi med seboj bi pomenil zelo mnogo tako napram zunanjemu svetu, pa tudi v naši državi sami, kjer se čisto izgrava ena stranka napram drugi. Zato moramo prenehati s sedanjimi metodami preganjanja in uničevanja svojih lastnih ro-jakov, kajti vsak Slovenec, ki ga

Zborovanje zaupnikov - zbranih okoli našega lista

Referati govornikov in resolucija je bila sprejeta z velikim odobravanjem

Isti dan, kot ustanovni občni zbor društva «Slov. Besede», se je vršilo zborovanje zaupnikov našega lista. Zborovanje je otvoril g. dr. Janko Köstl, ki je pozdravil zaupnike ter podal potem besedo dr. D. Pucu.

Čim je dr. Dinko Puc stopil na oder, so ga zborovalci dolgotrajno in navdušeno pozdravljali. Po večminutnem ploskanju je začel govoriti svoja izvajanja, iz katerih podajama v sledečem kratek izvleček.

Govor dr. Dinka Puca

Zunanjepolitični dogodki nas silijo, da izpremenimo način in metode strankarskih bojev.

Življenje je boj in vidimo tudi v živalstvu neprestano bojevanje, v katerem skuša močnejši uničiti slabjšega. Tudi človeštvo je ravno tako. Boj je včasih potreben in potrebne so tudi stranke zaradi medsebojnega tekmovanja in medsebojne kontrole. Toda prehudo strankarstvo ni zdravo. Vidimo pa v živalstvu tudi organizacije, v katerih posameznik izgine ter služi vsako bitje samo celokupnosti. Tudi ta vzgled je sodobno človeštvo skušalo posneti. Ne vidimo, da bi bilo to v popolno srečo človeštva, mislimo, da je treba zbrati med prvimi in drugim sistemom srednjo pot.

V srednji Evropi so se nove države odločile za popolen strankarski sistem. Prednjačili sta Češkoslovaška in naša država, kakor bi bili imeli zagotovilo, da ni nikjer nobenih zunanjih sovražnikov. V 20 letih je Češko-

slovaška, ki je bila močnejša od nas, bolj organizirana in bolj bogata, ošibela zaradi notranjih preprirov, zlasti zaradi sporov med Čehi in Slovaki, tako da je bilo treba v kritičnem trenutku nasprotnikom samo pokazati pest, pa se je sesula ponosna gradba. Mi se iz tega dogodka nismo ničesar naučili ter živimo ravno tako, kakor smo živeli prej, zanašajoč se na prijateljstvo naših velikih sosedov. Toda kdo nam jamči, da bo to prijateljstvo večno? Če imajo druge velike države potrebo, da se pripravljajo na obrambo ter se organizirajo v to svrhu duhovno in materijelno, ali nimamo tudi mi te dolžnosti?

Lahko smo podeljeni na stranke, toda zavedati se moramo, da imamo skupne interese povsod tam, kjer imamo skupne sovražnike in kjer nam grozi skupna nevarnost. Tudi pred vojno smo bili ob naših mejah razdeljeni v razne stranke, toda kadar je šlo za skupen nastop proti skupnemu sovražniku, nismo vprašali, kdo je liberalec ali klerikalec. Skupaj smo nastopali ob vsaki taki priliki! (Borno odobravanje.)

Ali nimamo danes istih dolžnosti, ko je nevarnost večja kot je bila kdaj poprej? (Tako jel)

Tudi notranjepolitični razlogi, zlasti naše gospodarstvo, zahteva isto.

A ne samo iz zunanjepolitičnih razlogov je treba urediti naše medstrankarske odnose, pa tudi odnose med Srbi, Hrvati in Slovenci, ki so danes ravno tako neurejeni, kakor so bili in so še

odnosi med Čehi in Slovaki, ampak tudi iz notranjepolitičnih razlogov, predvsem iz razlogov našega gospodarstva. Vsa leta obstanka naše države smo se bahali z njenim bogastvom. Toda izkupati ga nismo znali ter pustili vse boljše vire dohodkov tujcem. Baker, svinec, železo itd., petrolejski promet, zavarovalnice, z eno besedo vse, kar nese, imajo v rokah tujci. Naš narodni dohodek znaša danes komaj 44 do 45 milijard dinarjev. Od tega odpade na državne samoupravne in občinske davščine okroglo 15 milijard, tako da ostane 30 milijard za 15 milijonov ljudi, kar dá na osebo letno 2000 din ali 165 din na mesec. Na prvi pogled se zdi ta številka neverjetno nizka, toda če pomislimo, da smo še nedavno brali v časopisu, kako se preživljajo v nekaterih krajih naše kmetije s tremi dinarji zaslužka na dan in če se spomnite revščine naših viničarjev, naše Suhe in Bele Krajine, boste videli, da živijo oziroma umirajo ljudje ob mnogo manjšem zaslužku. Še celo naše zaposleno delavstvo zasluži dnevno glasom naj-novejše statistike povprečno na dan samo 24 din kar znaša pri 25 delavnih dneh 600 din na mesec za moža, ženo in otroke! V južnih krajih naše države so pa življenjske razmere še mnogo slabše.

Dvigniti je treba našo produkcijo!

Kaj je tedaj naša skupna naloga? Dvigniti produkcijo naše zemlje ter zvišati naš zaslužek! (Dolgotrajno pritrdjevanje.)

uničimo, pomeni ponovno slabljenje onega, ki ima slučajno moč v rokah. Zavedajmo se, da je Slovenec del našega skupnega slovenskega telesa. Če si bomo v svesti tega, bomo odstranili preganjanje uradništva, odpustanje delavcev, uničevanje eksistenc samo iz razloga, ker niso vsi popolnoma naših nazorov, pa nekoliko drugače gledajo na javna, politična, kulturna ali gospodarska vprašanja.

Kaj ustvarjamo s takimi metodami, kakor smo se jih posluževali do sedaj? Iz ponosnih, značajnih osebnosti, ki so imele svoje prepričanje, svoja načela in svoje nazore, nastaja rod sklonjenih glav, ki se boji za tisti borni kruhek, ki ga še imata on in njegova rodbina; hrbtenic ni več, samo še ukrivljeni hrbti generacije ponižanih in poteptanih! In to naj bo ponosna, svobodna Slovenija?

Posebej hrvaško vprašanje.

Kar velja za Slovenijo posebej, to velja za Jugoslavijo na sploh. Tudi tu je treba drugih metod, ako naj ima naša država srečnejšo bodočnost. Predvsem pa je potrebno eno: Lahko se borimo Srbi, Hrvati in Slovenci za svoje politične cilje, toda boriti se moramo zanje z argumenti, z uma svitlim mečem, ne pa s tem, da sejemo mržnjo proti tistemu, ki ni našega mišljenja. Naj se bori v božjem imenu eden za centralistično, drugi za federativno ureditev države, eden za monarhijo, drugi za republiko, toda samo z razlogi razuma. Smrten greh pa napravi tisti, ki seje v mase sovraštvo proti lastnim bratom, kakor so to delali Slovaki napram Čehom in ki izganjajo danes iz svojega ozemlja Čeha, češ da so isto kakor Židi. Gorje nam, ako bi kdaj prišlo do tega, da bi taka mržnja nastala med Hrvati in Srbi na eni strani in med Hrvati in Slovenci na drugi strani! Da do tega ne pride, zato želimo sporazum s Hrvati, ki naj jim da vse, kar je v skladu z državnimi interesi pa tudi v skladu z našim slovenskim stališčem. Sporazum s Hrvati nas ne sme odrezati od ostale države. Mi ne moremo živeti sami zase, ker imamo premalo zemlje. Gospodarski trg nam mora ostati odprt, pa tudi visku naše inteligence in delavstva ne sme biti zaprt pot v druge dele naše države! (Dolgotrajno odobravanje.)

Bratstvo, enakost, svoboda!

To so nekatere smernice, po katerih se bomo ravnali in zato vabimo v svoj krog vse, ki so dobre volje, vse, ki hočejo dobro sebi in svoji domovini. Podpirali bomo drug drugega, štiti se med seboj, branili vsakega, ki bo z nami. Ne bomo ustvarjali klikarstva in ne bomo pobijali tistega, ki se bo drznil imeti v našem krogu svoje lastno mišljenje in svoje lastne nazore, če bodo ti v skladu z glavnimi našimi smernicami. Ne moremo biti vsi ustvarjeni po istem kopitu, zato pa moramo imeti potrpljenje drug za drugim. Nismo za to tukaj, da bi koga častili ali mu kadili, ne zhiramo se zaradi osebnih koristi kakega posameznika, ampak zaradi blaginje vseh in vsega naroda. Mi stojimo na tistem stališču, kakor je stal francoski narod pred 150 leti, ko je začel borbo za pravice naroda. Na stališču enakosti, bratstva in svobode stojimo, toda v tem smislu, da svoboda ni brezbrzičnost in ne pooblastilo za kakega posameznika, da dela kar koli. Omejena je po ozirih do bližnjega, ki ima pravico ravno tako do življenja kakor mi! (Dolgotrajno viharo odobravanje.)

Izvajanja dr. M. Koruna

Kot naslednji govornik je dobil besedo dr. Milan Korun, ki je izvajal pozdravljen istotako z navdušenjem sledeče:

Koncem svojega govora bom predložil resolucijo, da jo sprejmete. Ta resolucija, ki nima nekega programatičnega značaja, se dotika samo trenutno najaktualnejših problemov, za katere mislimo, da se je treba o njih porazgovoriti in pojasniti naše mnenje in stališče do njih. Zato smatramo moja izvajanja kot utemeljevanje resolucije.

Naše osrednje državno vprašanje je tako zvano hrvaško vprašanje, točnejše rečeno vprašanje notranje ureditve naše države. To vprašanje ni važno samo zato, ker ne bomo prišli do mirnega in normalnega političnega življenja ter do reševanja velikih gospodarskih in socialnih problemov, ki stoje pred nami, dokler ne bo rešeno, nego, ker se mora z njegovo rešitvijo rešiti vprašanje sožitja Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki so kot državni narod nosilci naše državne misli. V časih mednarodne nesigurnosti, ko ne vemo, da-li nam morda ne prinese jutrajšnji dan krvavih zapletljajev, v časih, ko vemo, da stega marsikatera roka grabežljivo po naši zemlji, je rešitev tega našega notranjega vprašanja predvsem važna.

Sožitje s Hrvati.

Kako naj se reši? Mi smo že po tako zvanem zagreškem sporazumu z dne 8. oktobra 1937 izjavili, da smo zanj. To svojo izjavo danes ponavljamo, obzlujoč, da nismo pri tem sporazumu sodelovali tudi Slovenci. Sporazum od 8. okt. 1937 pa ni popoln. Sicer pravilno poudarja, da mora biti nova notranja državna ureditev sad sporazuma Srbov, Hrvatov in Slovencev, toda naznačuje samo to, kako naj do sporazuma pride, meritorno pa vprašanja ne rešuje. To naj bo stvar nadaljnjih razgovorov. To je druga pomanjkljivost zagreškega sporazuma.

Zavedamo se, da pot sporazuma ne bo niti hitra niti lahka. Kdor nasprotno misli, se vara. Sedanja vlada g. Cvetkovića je izjavila, da hoče pripravljati pot za sporazum in ustvariti ozračje pogodno za sporazumevanje. Upamo, da bo po tej izjavi uravnala svoje delo. Potrebno pa je, da pomagamo pri tem delu vsi. Treba da Hrvati, Slovenci in Srbi povemo, kako si zamišljamo meritorno rešitev tega vprašanja. To je predvsem stvar političnih strank, ki uživajo zaupanje ljudstva. Mi nismo politična stranka, zato moremo povedati samo svoje želje, ki glase tako, da naj bodo ob novi državni ureditvi zavarovani vsi najvišji državni interesi, da bo država močna in ugledna na zunanji, Slovenecem in Hrvatom v podrejen posameznim delom, upravnim edicijam države, pa naj se da možnost, da bodo vse zadeve, ki se tičejo njih samih, upravljali sami.

Odklanjamo vsako tako ureditev o kateri včas čujemo, da bi se v državi ustvaril nekak dualizem, da bi nosili stroške sporazuma morda mi Slovenci, kakor tudi, da bi bilo sporazumevanje samo stvar Hrvatov in Srbov. Zato smatramo za potrebno, da stopamo v dobo sporazumevanja Slovenci kot enota, kakor so se formirali Hrvati kot enota in kakor bodo brez dvoma Srbi nastopili kot enota, če bodo čutili, da bi jih utegnili nova ureditev države postaviti napram Slovenem in Hrvatom v podrejen položaj.

Mednarodna situacija nujno zahteva slogo slovenskega naroda!

Težka mednarodna situacija in pritisk ob naši meji spominja nas Slovence še na neko posebno

dolžnost, ki jo imamo. Mi nismo samo čuvarji države in njenih meja na severu, nego obenem tudi čuvarji slovenskega naroda in narodne misli ob tej meji, ki je ogrožena. Če v tem boju ne obstanemo, bomo Slovenci — itak državno že razdeljeni — zginili, sovražniku pa bo odprta pot na jug. Zato moramo vso svojo skrb posvetiti naši meji. Vsak dan slišimo in beremo obupne klice po delu za našo mejo. In ti klici so — žalostno, ali resnično je — zelo utemeljeni. Naši ljudje ob meji niso niti narodno, niti kulturno dovolj prebujeni, so gospodarsko slabi in socialno nezaščiteni. Ob meji nam manjka šol, kmetu in obrtniku sigurnega gospodarskega temelja, ljudje so siromašni, prepuščeni samemu sebi. Beže iz podeželja v mesto in v tujino, s trebihom za kruhom. Tujci iztezajo svoje roke po naših posestvih. Res je, da velja izza zadnjih let omejitve, da ne smejo inozemci brez posebnega dovoljenja kupovati v 50 km coni od meje nepremičnine in da je nekoliko otežkočen tudi zemljiški promet med našimi državljanji samimi, toda to ni dovolj, kajti: Kaj naj napravi obmejni kmet, ki na svoji grudi ne more živeti in bi jo rad prodal, toda domačega kupca ne najde, a tujcu zemlje ne sme prodati? Ali naj od gladi pogine, ali naj zapusti svojo kmetijo, da propade? Pomagati mu moramo, mi vsi, naša obrambna, kulturna in gospodarska društva, država, banovina, občine, da bo vzdržal na svoji grudi, podpreti ga moramo gospodarsko, dati mu izobrazbo, narodno zavest, to je sveta dolžnost nas vseh. Nujno obrambno akcijo je treba organizirati, da nas tuje morje ne preplavi!

Že iz prejšnjih izvajanj ste videli, da smatramo sodelovanje vseh Slovencev pri reševanju važnih državnih in slovenskih vprašanj za potrebno. Žalibog tega sodelovanja ni. Vprašanje je, če zamože od njega priti. Kar se tiče nas, mi smo za tako sodelovanje. Toda, saj so razmere take, da ni mogoče niti sodelovanje vseh naprednih Slovencev. Kaj je temu vzrok? V polpreteklih časih je vodila politiko slovenskih naprednih ljudi ena sama stranka na način in po metodah, ki so škodovala ne samo našemu javnemu življenju, ampak tudi razbile napredni slovenski živelj tako, da se nahaja danes večina slovenskega naprednega elementa izven njene strankarskega okvirja in da je razbitost ni v interesu niti našega naroda, kjer je treba sodelovanje vseh, če hočemo nastopati kot enota, še manj je seveda v korist naprednih Slovencev, ki so izgubili vsak politični vpliv. Naš pokret je nastal iz potrebe, da poskušamo strniti slovenske napredne vrste in jim priboriti v političnem življenju mesto, ki jim gre po številu in ostalem udejstvovanju. Mi nismo stranka, nego gibanje, ki zbira vse tiste napredne Slovence, ki so spoznali škodljivost oficijelne slovenske napredne politike v polpreteklem času in ki žele, da najdemo napredni Slovenci nova pota za svoje politično uveljavljanje. Tako imamo široko in hvaležno polje za agitacijo in organizacijo in tega dela se moramo poprijeti. Zato tudi želimo, da bi tednik «Slovenska beseda» začel čimprej zopet izhajati, če že ne redno vsak teden, pa vsaj v večjih presledkih, morda zaenkrat mesečno, kakor bodo pač dopuščala gmotna sredstva ki stoje našemu pokretu na razpolago.

Intrige — edino orožje naših nasprotnikov.

Vem, da nas napadajo in da agitirajo proti nam, češ, da smo

izdajalci napredne misli. Taki očitki so smešni, toda vendar jih moramo odločno zavračati. Toda najprej si moramo odgovoriti, kaj pa naj pomeni izraz «napreden» v našem domačem političnem življenju, ki ga uporabljamo samo zato, ker je nekako — čeprav netočen — običajen. V resnici je v preteklosti označeval nasprotstvo proti klerikalni stranki, čeprav so se v marsikaterih vprašanjih udejstvovali tako zvané napredne stranke veliko manj napredno, kakor pa stranka, ki so jo imenovali klerikalno. Mi pa hočemo razumeti pod izrazom napredni Slovenci tiste Slovence, ki stoje na stališču svobodne verske opredelitve in ki odklanjajo vmešavanje katere koli cerkve ali njenih predstavnikov v politiko. V tej zvezi opozarjam na članek o katoliških političnih strankah, ki ga je priobčil «Katoliški tjednik», glasilo sarajevskega škofa Šarića v letošnji številki, ki izraža po našem mnenju popolnoma pravilno naziranje, da cerkev — članek velja za katoličane — kot taka ne sme posegati niti v politiko, niti v politične stranke. Posamezni katoličani se smejo in morajo v politiki boriti za uveljavljanje svojih načel, toda cerkev in cerkveni predstavniki kot taki morajo ostati izven politike. Iz česar sledi, da morejo in smejo katoličani v vseh dnevnih političnih vprašanjih sodelovati z vsemi, ki gledajo na verska vprašanja morda drugače, razen kadar gre za vprašanja, ki so v neposredni zvezi z verskim prepričanjem. Tako je odprta možnost, da se pozitivno verni katoličani udeležujejo v političnih strankah, ki versko niso katoliško opredeljene, celo indiferentne. V resnici vidimo tako politično udejstvovanje pristave bivše SLS — katoliške stranke — z delom bivše srbsko-radikalne stranke, ki so jo tvorili pretežno pravoslavni, ter z Jugoslovansko muslimansko organizacijo v JRZ, stranki, ki je iz verskega stališča gledana, indiferentna, poudarja pa toleranco v verskih in kulturnih vprašanjih. To dejstvo je ostalo v našem političnem življenju zadnjih let premo opazeno, bržčas zato, ker se na eni in drugi strani odgovarjajoča evolucija pogledov še ni izvršila. Mislimo, da sodelovanje pripadnikov prizadetih ver za versko prepričanje posameznikov ni nevarno, ampak samo v korist. Saj je vsakemu dana možnost, da se versko in kulturno izživlja po svojem prepričanju v lastnih verskih in kulturnih organizacijah in preko njih uveljavlja svoj vpliv na politično življenje.

Ni torej načelne zapreke, da ne bi mogli Slovenci sodelovati pri vseh važnih dnevnih političnih vprašanjih, če smo si glede njih edini, paralelno v svojih političnih organizacijah, da celo v isti stranki, samo, če se uveljavijo načela strpnosti in tolerance ter, če opustimo tradicionalno nasprotstvo, da odklanjajo «liberalce» iz principa vse, kar zagovarja «klerikalec» in narobe.

Toleranca — edina možnost sožitja

Problemi, ki so danes v naši državi na dnevnem redu, nimajo z verskim prepričanjem in s kulturno opredelitvijo posameznika nobene neposredne zveze. Pri vprašanjih, ki bi vendar imela kako posredno zvezo, pa smatramo, da se je treba s toleranco in strpnostjo ozirati na mišljenje večine — posebno, če zahtevajo narodni in državni interesi enotno nastopanje. Slovenska nesreča je, da smo z medsebojno nestrpnostjo z obeh strani zastrupili naše politično življenje v škodo našega naroda

in države. Da bi bilo to v bodoče drugače, boljše, hočemo propagirati strpnost in toleranco, ki jo je zmogel samo tisti, ki je v pravilnosti svojega naziranja globoko prepričan. Nestrpnost in netolerantnost so samo tisti, ki so podvrženi dvomu in ki hočejo dvom v svoje prepričanje pred seboj in drugimi prikriti s plašcem nestrpnosti borbenosti.

Čvrstega prepričanja smo zato, da moramo iskati in najti v našem političnem življenju nova pota in nove metode, ki nas družijo v vseh dnevnih političnih vprašanjih in potrebah, na katere gledamo in moramo gledati v interesu slovenskega naroda in cele države enako, ne da zatajimo eni ali drugi svoje svetovno-nazorno prepričanje.

Naše gibanje bo, tako gledajoč in vzgajajoč svoje prijatelje, v resnici pripomoglo ozdravljenju in normalizaciji našega domačega političnega življenja, kar bo v korist Slovencev in naše lepe države!

(Izvajanja govornika so bila ponovno prekinjena z burnim odobravanjem vseh navzočih.)

Po končanem govoru je prečital g. dr. Korun resolucijo, ki glasi:

Zaupniki skupine naprednih Slovencev okrog časopisa «Slovenska beseda» so na sestanku dne 26. februarja 1939 v Ljubljani sklenili sledečo

resolucijo:

1. Težka mednarodna politična situacija in življenjske koristi naše države zahtevajo od nas vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov, da čimprej uredimo sporazumsko svoje medsebojne odnose. Ta ureditev bodi taka, da bo ob varovanju najvišjih državnih interesov omogočila Slovincem, Hrvatom in Srhom in vsem delom naše države, da upravljajo vse njih samih se tičeče se zadeve sami.

2. Zavedamo se, da je posebna dolžnost nas Slovencev, da posvetimo največjo pozornost in skrb naši meji in njenim problemom. Zanesljive in trajne uspehe morejo roditi samo skupno in načrtno narodno obrambeno delo vseh kulturnih, gospodarskih in obrambnih organizacij ob pomoči države, banovine in občin. Zato gre naš poziv za tem, da se taka delovna skupnost čimprej ustvari.

3. Ugotavljamo, da so bila pota, po katerih je hodila v polpreteklih časih oficijelna slovenska napredna politika, napačna, zato škodljiva. Odpor proti tej politiki je rodil naš pokret, ki hoče razbite vrste slovenskega naprednega življa zopet strniti in mu priboriti zopet tisto mesto v našem političnem življenju, do katerega ima po svojem številu in svojem ostalem delovanju pravico. Zato hočemo svoje organizacijsko delo še bolj poglobiti in razširiti. Želimo, da bi v okviru možnosti «Slovenska beseda» nadaljevala svoje izhajanje.

4. Ostajajoč zvesti svojim načelom želimo v slovenskem političnem in kulturnem življenju pomagati uveljavljati medsebojno strpnost in toleranco, ki naj omogoči skupno delo pri vseh važnih vprašanjih, ki se tičejo vseobčih slovenskih in državnih koristi in ki že usodno trkajo na vrata bodočih dni.

Resolucija je bila sprejeta ob navdušenem pritrdjevanju vseh navzočih soglasno.

OPOZARJAMO VSE ONE, ki so prejeli današnjo številko «Slovenske besede», da imajo člani in naročniki «Slovenske besede» pravico do brezplačnih pravnih in upravnih nasvetov.

Novi poglavar katoliške cerkve

Po smrti papeža Pija XI. je zbor kardinalov izvolil po 24-urnem zasedanju konklava novega papeža dosedanjega državnega tajnika kardinala Eugena Pacellija, ki si je nadel ime Pij XII. To je bilo po letih 1621., ko je bil izvoljen papež Gregor XV., najkrajši konklave, kar dokazuje veliko priljubljenost Pija XII. Izvolitev, ki je bila končana s tretjim glasovanjem, je ob 18. uri potrdil beli dim nad Sikstinsko kapelo, nato pa še zvočniki po širnem trgu sv. Petra v Rimu. Po objavi je prišel novi papež na balkon cerkve sv. Petra, odkoder je podelil svoj prvi papeški blagoslov. Množice so izvolitev novega poglavarja katoliške cerkve pozdravile z velikim navdušenjem.

Eugenije Pacelli je bil rojen 2. marca 1876 v Rimu v plemiški rodbini. Njegov oče je bil posvetni dekan papežev konzistorijalne advokature, tako, da je prišel mladi Eugenio že v rani mladosti v stik z Vatikanom. Vse študije je dovršil v Rimu. Kmalu je tudi postal papežev nuncij v Berlinu, a leta 1930. je postal že papežev namestnik.

Izvolitev Pija XII. za papeža, pomeni nadaljevanje dosedanje politične smeri Vatikanu. Novi papež je že dosedaj močno vplival na to smer, to se pravi delovanje v smeri svetovnega mira, človeških pravic in duha strpnosti vsega občestva. Svetovni tisk na splošno toplo pozdravlja to izvolitev.

Vodstvo delavskega odseka izvoljeno

V nedeljo dne 5. marca t. l. se je ob veliki udeležbi članov v društvenih prostorih «Slovenske besede» konstituiral naš delavski odsek. Zborovanje je otvoril tov. Ražem Andrej, kateri je obrazložil pomen sestanka in odseka samega. Nato je bil soglas-

no izvoljen za načelnika tovariš Vlahovič Vili, za namestnika tovariš Murn Rudolf, a za tajnika tov. Vidic Avgust ter še 26 članov. Zastopane so bile vse delavske stroke. Novi načelnik se je toplo zahvalil za zaupanje in pozval člane k skupnemu delu.

Politični odmevi

«Slovenec» od dne 26. II. t. l. piše o našem pokretu med drugim tudi tole:

«Čeprav je dober del tistih Slovencev, ki se tradicijonelno imenujejo napredne, stal v zadnjih desetletjih izven JNS in njenih predhodnic, je vendar štela JNSarska kazinska fi-

liala v Ljubljani večino teh ljudi med svoje pristaše.

V zadnjih letih pa opažamo neke spremembe. Nasprotstvo proti Kazini je med naprednimi Slovenci vsak dan večje.

Nato nadaljuje «Slovenec»: «Napredni Slovenci so prišli do prepri-

čanja, da je napravila JNS s svojo politiko državi in Slovincem skoro nepopravljivo škodo. Zato so Kazini obrnili hrbet.

Napredni Slovenci so se v zadnjih dveh letih začeli zbirati okrog tednika «Slovenska beseda». Sedaj ustanovljajo tudi društvo istega imena.

Nastaja vprašanje, kaj hočejo, kakšni so njihovi cilji? Iz njihovih ponovnih izjav poznamo predvsem, da žele sporazumno za Slovence, Hrvate in Srbe zadovoljujočo rešitev naših notranjih političnih sporov. To kaže, da obsojajo politiko, ki jo je vodila in vodi v tem vprašanju JNS, kakor jo obsojajo vsi drugi pravi in pošteni Slovenci.

V zvezi s tem se zatrjuje, da hočejo naprednjaki okrog «Slovenske besede» tudi v naši politiki kreniti na druga pota. Smatrajo, da je treba že enkrat prenehati z neaktualnim in slovenskim interesom škodljivim bojem proti «klerikalizmu» ter kreniti na pota strpnosti ter dejanskega upoštevanja mišljenja večine slovenskega ljudstva. Na ta način bi se mogel slovenski narod v še večji enotnosti boriti za slovenske pravice in koristi države.

Tako torej poroča «Slovenec». Mi samo zagotavljamo, da se ne bomo pustili preplasti mogoče od kakršne koli strani in se ne bomo prenehali truditi uveljavljati duha strpnosti in politične tolerance vsepovsod.

«Večernik», mariborsko glasilo g. Ribnikarja, pa poroča o našem pokretu med drugim takole:

«Proa 'Slovenčev' izjava o pokretu okrog 'Slovenske besede' je videti principielnega značaja. Je pa dragocen doprinos k razmeram naših medlovenskih političnih razmer. Do stvarne slovenske narodne koncentracije je seveda še daleč. Da se je pa vprav v Ljubljani, ki slovi po svoji strankarski nestrpnosti in slarinski strankarski distosmerjenosti, začelo vprašanje zbiranja narodnih

sil upoštevati, nas naveda z upom, da bomo Slovenci morda vendarle krenili na edino pravo pot.»

Beograjska «Pravda» poroča dne 28. II. t. l. o nas sledeče: «V Ljubljani se je oršil prvi občni zbor društva 'Slovenska beseda', katerega so sklicali znani slovenski javni in politični delavci: dr. Milan Korun, dr. Dinko Puc, bivši ban dravske banovine, dr. Janko Köstl, poddirektor Pokojninskega zavoda v Ljubljani, Vili Vlahovič ter dr. Stanko Jug.

Končno je bila sprejeta posebna resolucija v tem smislu. Tako pa torej o nas sodi beograjska «Pravda». Veseli nas, da so nas tudi bratje Srbi popolnoma razumeli v naših težnjah in željah. Zato nas pa tudi ne razburja trenutna depresija tistih, ki se čutijo prizadete, ko ostajamo v svojih zahtevah po človeških pravicah v kulturi, politiki, veri in gospodarstvu.

«Večernik» od dne 28. II. poroča dobesedno sledeče:

«V današnjem 'Jutru' je izšel tendenciozen in celo osebni napad na skupino naprednih Slovencev okoli 'Slovenske besede'. To dejstvo je v nasprotju s včerajšnjim 'Slovenskim Narodom', ki zopet razglša, da je dr. Kramer voditelj naprednih Slovencev. O 'Slovenski besedi' ima vsakdo lahko svoje mnenje. Mi nismo v njenih vrstah. Nihče pa ne more oporekati, da spada tudi ta vrsta v konglomerat političnega žoljenja naprednih Slovencev. Demokratsko in svobodno misleči človek ne sme izkušati, da iz nestrpnosti in ljubosumnosti zatre tak pojav že v kali. Dokler 'Jutro' ne bo prenehalo biti samo osebno glasilo generalnega sekretarja JNS, dokler ne bo prenehalo gledati vse dogodke na svetu samo s stališče ljubljanske Kazine, dokler bo 'Jutro' teroriziralo vsa napredna javnost ter samo intrigiralo med naprednimi skupinami, je za stonj pričakovati, da bi se napredne

skupine koncentrirale in tako napredne orste konsolidirale. Nemogoče, da bi se napredni Slovenci, ki stoje v drugih grupacijah kakor JNS ali ki stoje v ogromnem številu strankarskemu žoljenju ob strani, podrgli samovolji in diktatu par političnih ljudi iz ene same stranke.

Zagrebski «Obzor» od dne 28. II. poroča sledeče pod naslovom: «Priprave za osnove nove slovenske stranke: V restauraciji pri Levu se je oršil sestanek prijateljev dr. Puca in dr. Koruna, na katerem je bilo sklenjeno, da se prične priprave za osnove nove slovenske stranke. Za predsednika akcijskega odbora je bil izvoljen dr. Köstl. Govorniki so poudarjali, da je treba spremeniti dosednji sistem državne politike. Besede sarajevskega škofa Šarića so tudi naše besede. Dolžnost katolika je, baviti se s politiko, toda to ne sme delati cerkev kot organizacija. Sklenjeno je bilo, da začne zopet izhajati ustavljeni tednik 'Slovenska beseda'.

Dalje poroča «Obzor» na drugem mestu: «Strankarski spori Slovencev. Ljubljansko 'Jutro' ugovarja 'Slovencu', da je poročal, da se napredni Slovenci zbirajo okoli tednika 'Slovenska beseda', odnosno okoli bivšega bana dr. Puca. V tej zvezi sklepa, da bodo ti krog prišli s svojo protiklerikalno politiko, katera je škodljiva za interese slovenskega naroda. 'Jutro' smatra namreč grupo dr. Puca kot konkurenčno JNS, odnosno tako zvanim naprednim Slovincem v dravski banovini.

Nemiri v naprednem taboru. Naša skupina je postala deležna pozornosti od leve in desne. Za 'Jutrom' je prišel «Slovenec». Ne bomo jima odgovarjali, kajti smernice našega gibanja, — ne stranke! — so zapiski iz referatov na sestanku naših zaupnikov. Gospoda pa naj ne love informacij za politične vesti ob piskih mizah, to ni resno! Nankrat smo postali, tako trde, Stojadinovičevi prijatelji, seveda po odhodu g. dr. Korošca iz vlade. «Slovenec» pozablja, da sta tudi po odhodu g. dr. Korošca iz vlade ostala v vladi g. dr. Stojadinoviča še dva ministra iz slovenske JRZ. Naša skupina ni imela in nima z g. dr. Stojadinovičem nikakih vezi, kakor jih ni imela in nima z g. dr. Korošcem.

Čudeži eugenike in pomlajevanja se uresničujejo po metodi dobre volje in zdrave prehrane, brez rizika in bolečin **sredi bele Ljubljane.** Vsakdo se lahko sam prepriča, ni treba iti niti **do Viča.** Vse podrobnosti lahko izveste na stikališču **Tržaške in Bleiweisove ceste,** tam kjer stoji nasproti ure

gostilna pri „Lovcu“.

Tam boste postreženi tudi z izbornimi prigrizki in dobro pijačo, vse pa po nizkih cenah.

Obrestujemo vloge

na hranilne knjižice in v tekočem računu z najugodnejšo obrestno mero.

Dajemo posojila vsake vrste.

Kupujemo,

prodajamo in posojujemo vrednostne papirje.

Opravljam vse posle denarnih zavodov.

Dravska banovina

nam jamči z vsem svojim premoženjem in davčno močjo za naše obveznosti.

Hranilnica Dravske Banovine

Ljubljana Maribor Celje Kočevje

Dovžan Ivan

dipl. krojačnica za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra c. 81

Izvršuje vsa v stroko spadajoča dela po najnovejši modi in po najsolidnejših cenah
Postrežba točna

OPTIK

J. GOLDSTEIN

Ljubljana, pod Trančo 1

priporoča po nizkih cenah prvovrstna očala, daljnogleda, triedre, tlakomere, toplovere i. t. d.

Jelčič Angelo

LJUBLJANA VII.
CELOVŠKA CESTA ŠT. 65

Telefon št. 38-40

pleskar, ličar, sobo- in črko-slikar za stavbe in pohištvo

Izvršuje: Vsa pleskarska in soboslikarska dela po zmernih cenah. / Pojasnila v strokovnih zadevah brezplačno. / Postrežba točna in solidna.

Priporočamo to znano trdko vsem!

GLAVNA KOLEKTURA DRŽ. RAZ. LOTERIJE

„VRELEC SREČE“

ALOJZIJ PLANINŠEK, LJUBLJANA, Beethovnova 14

obvešča cenjene naročnike, da so bili izžrebani dne 4. in 6. t. m. sledeči dobitki:

Din 100.000—	91.965 A 1/2	Din 100.000—	91.965 B 1/2	Din 200.000—	16.154
„ 60.000—	44.290	„ 50.000—	48.275	„ 100.000—	44.519
„ 40.000—	2.809, 34.142	„ 30.000—	17.292	„ 80.000—	17.292
„ 35.000—	38.389, 67.923	„ 20.000—	33.759, 77.945	„ 30.000—	51.527, 58.292
„ 30.000—	35.677, 57.799	„ 15.000—	3.200, 57.324	„ 10.000—	12.565, 18.134, 42.519, 49.323, 90.085.
„ 25.000—	39.000	„ 12.000—	2.544, 6.464, 1.6772, 29.337, 32.268,	„ 8.000—	59.340, 70.772, 91.549, 97.599, 98.557.
„ 20.000—	26.263	„ 10.000—	59.340, 70.772, 91.549, 97.599, 98.557.	„ 6.000—	1.807, 53.213, 55.651, 57.110, 70.186,
„ 10.000—	1.211, 25.157, 27.087, 35.882, 42.662, 49.869, 62.997, 63.826, 65.196, 77.425, 81.849, 87.425.	„ 8.000—	1.807, 53.213, 55.651, 57.110, 70.186,	„ 5.000—	70.907, 29.204, 90.984, 97.593, 98.054, 98.204
„ 8.000—	13.916, 18.528, 19.710, 64.210, 65.710, 67.503, 80.029, 94.475, 96.658.	„ 6.000—	2.623, 3.133, 4.931, 20.993, 22.898, 36.244, 46.776, 48.653, 49.015, 49.771, 52.661, 54.966, 62.661, 71.887, 84.247, 93.324, 97.359	„ 4.000—	1.101, 11.088, 24.415, 26.649, 33.787, 72.632, 80.864, 83.986
„ 6.000—	6.431, 11.799, 24.463, 35.950, 39.255, 46.664, 53.653, 63.626, 69.336, 70.970, 92.188.	„ 3.000—	14.246, 16.889, 31.250, 32.072, 36.565, 44.062, 51.659, 63.443, 80.205, 87.999, 94.770, 95.504, 98.488	„ 2.000—	1.300—
„ 5.000—	605, 1.048, 2.956, 23.223, 41.684, 43.498, 44.932, 45.270, 67.572, 66.866, 72.681, 73.291, 82.557, 85.925, 82.337.	„ 1.000—	1.300—	„ 1.000—	1.300—
„ 4.000—	5.282, 29.642, 37.168, 44.957, 45.225, 48.086, 49.134, 60.587, 65.320, 71.529, 80.117, 81.235, 83.315, 83.437, 91.377, 97.782, 99.872.	„ 1.000—	1.300—	„ 1.000—	1.300—
„ 3.000—	81.235, 83.315, 83.437, 91.377, 97.782, 99.872.	„ 1.000—	1.300—	„ 1.000—	1.300—
„ 2.000—	81.235, 83.315, 83.437, 91.377, 97.782, 99.872.	„ 1.000—	1.300—	„ 1.000—	1.300—
„ 1.000—	81.235, 83.315, 83.437, 91.377, 97.782, 99.872.	„ 1.000—	1.300—	„ 1.000—	1.300—

Prihodnje žrebanje 6. marca 1939

Priporočamo glavna domača kolektura „VRELEC SREČE“.